

УДК 112 +316:315.151

ПРОБЛЕМИ ДЕЗАДАПТАЦІЇ ТИМЧАСОВО ПЕРЕМІЩЕНОЇ МОЛОДІ УКРАЇНИ У СУЧАСНИХ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ УМОВАХ

Ірина Орленко

*Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського,
вул. Старопортофранківська, 26, м. Одеса, 65000, Україна
ptichka.net@i.ua*

У статті проаналізовано трансформаційні процеси перетворення політичних, економічних та соціокультурних умов сучасного розвитку держави, що пов'язані зі зміною територіальної цілісності України. Розглянуто появу певного контингенту людей, які відчувають труднощі адаптації в новому територіально вимушеному середовищі. Визначено, що найбільш уразливою, в категорії тимчасово переселених осіб, є молодь. З'ясовано, що соціальна адаптація – це процес взаємодії особистості або соціальної групи із соціальним середовищем, засвоєння норм та цінностей середовища в процесі соціалізації. А також зміна, перетворення середовища відповідно до нових умов і цілей діяльності. Обґрунтовано, що соціальна і психологічна дезадаптації виступають як джерело дисфункціональності особистості, відображаючи соціокультурні проблеми суспільства.

Ключові слова: Соціальна адаптація, дезадаптація, соціокультурні проблеми, тимчасово переміщена молодь, структурні компоненти дезадаптації.

Трансформаційні процеси перетворення політичних, економічних та соціокультурних умов сучасного розвитку держави потрапили у дуже складний період становлення. Зміни, які відбуваються в нашій країні та події, пов'язані зі зміною територіальної цілісності України, спричинили до появи певного контингенту людей, які опинилися без даху над головою, без роботи, без звичного способу життя, статусу, без міжособистісних зв'язків і взаємин, та зазнають труднощів адаптації в новому територіально вимушеному середовищі. Найбільш уразливими в категорії тимчасово переселених осіб, є молоді люди: юнаки та дівчата. Було б помилково акцентувати увагу тільки на соціальних причинах труднощів адаптації. Психологічні причини, безумовно, також є її основою. Існування значних індивідуальних відмінностей в переживанні ситуації вимушеного переселення, у засобах адаптації до неї, особливостей системи цінностей довів аналіз психологічних особливостей поведінки людини.

Отже, для соціальної філософії актуальним є з'ясування питання про сучасні соціальні відносини тимчасово переміщених осіб в контексті соціокультурного підходу. Благополуччя українського суспільства в цілому залежить від того, яким буде включення тимчасово переміщених осіб в систему соціальних зв'язків і відносин. Лише за умови рівномірної репрезентованості загальнолюдських, соціальних та етнічних цінностей можливий гармонійний розвиток сучасного українського суспільства.

Отже, *метою* статті є визначення сучасних соціокультурних проблем тимчасово переміщеної молоді в Україні.

Досягнення цієї мети передбачає вирішення таких завдань:

- розглянути фактори соціокультурної адаптації;
- виявити ступінь дезадаптації тимчасово переміщеної молоді;
- визначити структурні компоненти дезадаптації.

Почуття туги за батьківщиною, за словами німецького філософа К. Ясперса, знайомі людям з глибокої давнини. Війни, стихійні лиха, пошуки сенсу життя і кращої долі підштовхують людей до переміщення по Землі. Тому й нагальна потреба у створенні ефективної системи адаптації людей, залучених в процес вимушеної міграції, є актуальною й сьогодні.

Теоретичні концепції культурних змін М. Вебера, його розумна соціологія, концепції практик Л. Вітгенштайна та М. Гайдеггера формують поняття соціального виключення. Соціальне виключення стає ризиком примусового переміщення молоді та, на думку Х. Силвера, виражається у невідповідності, маргінальності та відсутності зв'язків.

Американський соціолог Р. Парк першим почав використовувати термін маргіналізація. У своїй концепції маргінальної ідентичності він розглядав міграцію як колективну поведінку, яка впливає на зміну соціально-економічного статусу [18, с. 881-893]. Проявом маргінальності у широкому сенсі може бути розрив традиційних зв'язків між людьми, втрата об'єктивної приналежності індивіда до певної спільноти без подальшого входження в іншу та втрата суб'єктивної ідентифікації з певною групою [15, с. 41]. Маргіналізація проявляється у певного роду ментальному конфлікті, що заважає входженню до нової громади (соціальної групи, суспільства)

Тобто, тлумачення поняття маргіналізації дає нам змогу бачити його в соціокультурній ізоляції та неможливості прийняття нових цінностей та норм, притаманних даному суспільству. П. Штомпка систематизував знання щодо соціальних змін з позиції моделі соціального поля. У рамках соціокультурного підходу П. Соркін розглядав соціокультурне як єдність соціального та культурного. Відомі українські та російські соціологи багато уваги приділяють дослідженню життєвих стратегій. Три типи трансформаційної активності виділяє Т. Заславська: цільова реформаторська діяльність, масова соціально-інноваційна діяльність та реактивно-адаптаційна поведінка (досягнення, адаптаційні, регресивні та руйнівні стратегії) [6, с. 152]. Стратегію виживання та стратегію життєвого творення виділяють О. Злобіна та В. Тихонович [7, с. 72]. Дослідники констатували той факт, що більша частина населення сучасної України перебувала у стані примусової адаптації.

Ступінь дезадаптації тимчасово переміщеної молоді визначається невідповідністю соціопсихологічного та психофізіологічного статусу об'єкта до вимог нової соціальної ситуації, тобто відбувається деформація соціального статусу.

Вчений І. Кон писав, що існування Людського Я можливе лише завдяки постійному діалогу з іншими людьми, порівнянню себе з іншими та визначенню свого місця в соціумі. Саме ця взаємодія зі «значущими іншими» і дає нам уявлення про самого себе [8]. С. К'еркегор у своїх філософських поглядах визнавав свідомість вирішальним фактором, що веде людину до подолання відчаю, пізнання самого себе [9].

Складний взаємозв'язок між когнітивними, емоційними і поведінковими змінними, який існує у разі зіткнення людини зі стресогенними обставинами соціального життя,

зумовлює необхідність відмови від спрощених схем розгляду психодинаміки стресу. Більш досконалим підходом, без сумніву, є ситуаційний підхід, який розглядає людину як суб'єкта активної взаємодії з ситуацією за допомогою емоційних переживань, інтерпретацій та когнітивного переосмислення, копінг-стратегій та адаптації.

Є два типи відповідей на дію середовища, як вважає В. Філіпс, що і виражає адаптивність. Першою стає прийняття соціальних норм та відповідна соціальна очікуваність, на яку кожен з нас натрапляє відповідно до віку та статі. Другою відповіддю адаптації стає гнучкість та ефективність під час зіткнення з новими та небезпечними умовами, а також уміння спрямовувати події бажаним для себе напрямом.

У цьому сенсі адаптація означає, що людина успішно користується умовами, які склалися для втілення своєї мети та очікувань. Адаптивній поведінці притаманне успішне прийняття рішень, ініціатива, визначення власного майбутнього [1].

На думку У.Томаса, індивідуальні сприйняття та когнітивні роздуми про навколишню соціальну реальність важливіші, ніж об'єктивно змінювані соціальні факти, які описують цю реальність [4, с. 16]. На думку вченого, визначення ситуації не просто детермінує наступні з даного визначення дії індивіда, а й «весь спосіб життя і саме особистість впливає з ланцюга таких визначень». При цьому, мається на увазі соціальна ситуація, або, в термінах У.Томаса, «ситуація соціальних відносин».

Соціальна адаптація є процесом пристосування людини до умов соціального середовища, формування адекватної системи взаємовідносин із соціальними об'єктами, інтеграція особистості у соціальні групи, діяльність її щодо засвоєння сталих соціальних умов, прийняття норм та цінностей нового соціального середовища. Енциклопедія Кирила і Мефодія дає таке розуміння соціальної адаптації: це процес взаємодії особи або соціальної групи з соціальним середовищем; включає засвоєння норм і цінностей середовища в процесі соціалізації, а також зміна, перетворення середовища відповідно до нових умов і цілей діяльності [16].

Ми дійшли висновку, що така вікова категорія, як молодь, має певні психосоціальні проблеми на цьому віковому етапі, соціально-економічні чинники яких можуть підвищити ризик виникнення соціальної дезадаптації та девіантної поведінки у молодіжному середовищі. Багато визначень молоді існує у сучасній літературі. Найпоширенішим є визначення молоді як соціально-диференційованої соціально-демографічної групи, котрій притаманні специфічні психологічні, фізіологічні та культурні властивості. Зазначимо, що ці властивості перебувають на стадії становлення та визначаються формуванням соціально-політичного, соціально-економічного становища молоді, її духовним світом, системою ціннісних орієнтацій.

Зокрема, для студентів вищих навчальних закладів перед складанням екзаменів характерний високий рівень емоційної дезадаптації, яка проявляється у симптомах депресії, тривоги та інтенсивного щоденного стресу. Причому показники емоційної дезадаптації у студентів вищі, ніж у загальній популяції. Такі особистісні риси, як перфекціонізм і ворожість, а також інтерперсональні та сімейні дисфункції відіграють важливу роль у виникненні емоційної дезадаптації. Так, наприклад, перфекціонізм – надлишкове прагнення до досконалості – породжує конкурентні відносини, що призводить до соціальної ізоляції, дефіциту підтримки, постійної напруги, депресії, суїцидальних намірів студентів

і дезадаптивної поведінки у формі академічної прокрастинації – схильності відкладати виконання навчальних завдань.

Окрім вищезазначених негативних наслідків дезадаптації людини, можливі й позитивні її прояви.

Так, соціальна адаптація – це багаторівневий процес, що включає в себе психологічну адаптацію (на рівні індивідуальної взаємодії людей), культурну адаптацію (на рівні засвоєння норм і цінностей культури) і власне соціальну, або інституціональну адаптацію (на рівні взаємодії особистості й соціальних інститутів).

Безумовно, вивчення міжкультурної адаптації, в широкому сенсі, розуміється як складний процес та набуває великого значення: завдяки цьому процесу людина пристосовується, інтегрується до нового культурного середовища. Адаптацію, зазвичай, поділяють на внутрішню та зовнішню, прояв чого ми можемо бачити відповідно у почутті задоволеності й повноти життя та в участі індивіда в соціальному і культурному житті нової групи.

На початку ХХ століття у світовій науці виникає інтерес до проблем міжкультурної адаптації. Але тривалий час серйозні дослідження проводили тільки етнологи при вивченні акультурації, яку Р.Редфілд, Р.Лінтон і М.Херсковиц визначили як результат безпосереднього, тривалого контакту груп з різними культурами, що виражається у зміні патернів культури однієї або обох груп.

Аналіз досліджень питання міжкультурної комунікації дає нам змогу зробити висновки, що зміст та результати різноманітних міжкультурних контактів багато в чому залежать від здатності їхніх учасників розуміти один одного і досягати згоди, яке головню визначається етнічною культурою кожної з взаємодіючих сторін, психологією народів, які панують у тій чи іншій культурі.

В соціокультурній адаптації тимчасово переміщених осіб переломлюються загальні риси соціального процесу, оскільки і пристосування спрямовані на набуття статусу даної соціальної групи в новому середовищі, культурну сумісність, на основі взаємоперетворення сторін.

Об'єктивною підставою адаптації тимчасово переміщених осіб є соціокультурне середовище. При статичному розгляді соціокультурне середовище в класичному варіанті складається з чотирьох сфер діяльності: виробничої, життєзабезпечуючої, соціонормативної і пізнавальної. Для кожної з цих сфер характерний ряд значень, цінностей, норм і способів реалізації, однак, всі вони мають загальну основу, яка відображатиме неповторну специфіку кожної соціокультурного середовища [10].

Психологічна наука має відомості про значні відмінності у тривалості процесу міжкультурної адаптації та його тривалості – від декількох місяців до 4-5 років. Це залежить від характеристик переміщених осіб та особливостей своєї й чужої для них культури.

Протяжність процесу міжкультурної адаптації визначають індивідуальні та групові чинники. До чинників першого типу належать:

1. Демографічні та особистісні індивідуальні відмінності.

Значущим фактором є вік індивіда. Найбільш адаптивними виявляються маленькі діти. Зокрема, школярі переживають процес вимушеного переміщення болісно, тому що передусім, вони повинні бути схожим на своїх однолітків: зовнішнім виглядом, манерами,

мовою та навіть думками. Більш вразливою віковою категорією стають літні люди: для них зміна культурного оточення стає важким випробуванням і їм, на думку психотерапевтів, «немає необхідності обов'язково освоювати чужу культуру і мову, якщо до цього у них немає внутрішньої потреби» [14, с. 137].

2. Обставини життєвого досвіду індивіда.

Важливе значення має готовність мігрантів до змін. Водночас через недостатню мотивацію процес адаптації біженців та вимушених емігрантів, як правило, виявляється менш успішним.

Впливають на адаптацію групових факторів передусім характеристики взаємодіючих культур:

1. Ступінь подібності або відмінності між культурами.

Результати численних досліджень свідчать, що ступінь вираженості культурного шоку позитивно корелюється з культурною дистанцією. Інакше кажучи, чим більше нова культура схожа на рідну, тим менше травмуючим виявляється процес адаптації. Для оцінки ступеня схожості культур використовується запропонований І. Бабікером зі співавторами індекс культурної дистанції, який охоплює мову, релігію, структуру сім'ї, рівень освіти, матеріальний комфорт, клімат, їжу, одяг тощо.

2. Особливості культури, до якої належать переміщені особи.

Меншою мірою схильні до культурного шоку ті індивіди, які опинилися в мультикультурному суспільстві та готові до змін [13, с. 55-78].

Отже, виявляється адаптація потребує цілеспрямованих зусиль як з боку самої особистості, так і з боку її соціокультурного оточення.

Соціологічні дослідження свідчать про те, що останнім часом відбувається деяке поглиблення міжрегіональних диспропорцій фактично за всіма показниками: це і валовий регіональний продукт, рівень заробітної платні, обсяги іноземних інвестицій у структурі економіки регіону, тому подальше збереження такої ситуації негативно відбивається на територіальній цілісності держави.

Однією із ключових проблем сьогодні є проблема формування регіональних ідентичностей, проблема ідентифікаційних криз, пов'язаних з різноспрямованістю регіональних самоідентифікацій, мовних уподобань тощо [3, с.256; 5, с. 405].

Велика частина робіт З.Фрейда сфокусована на способах, за допомогою яких людина може впоратися з неприємними відчуттями і емоціями, або пригнічуючи їх, або використовуючи інші захисні механізми.

На відміну від депресивних людей, схильна до тривоги людина ще намагається мобілізувати копінг-реакції. Але різниця полягає в спотвореному уявленні, що стреси повсюдні і нескінченні і що єдина надія зберегти безпеку – постійно тримати напоготові копінг-реакції.

Деадаптація визначається не лише об'єктивним характером травмуючої ситуації, а й суб'єктивним ставленням до неї особистості, тому процес деадаптації значною мірою залежить від мотиваційної структури, емоційних та інтелектуальних особливостей індивіда. Тому такими індикаторами для фахівців є наявність певних видів акцентуації. Акцентуація сама по собі може не являтися причиною деадаптації, оскільки, по суті, є крайнім варіантом нормального характеру. Однак у психотравмуючих ситуаціях вона сприяє порушенню адаптації і приводить до девіантного характеру поведінки.

Залежно від акцентуації виділяють декілька видів характеру, схильних до різних видів адаптаційних порушень. Зокрема, при циклоїдному типі акцентуації характеру дезадаптація має тимчасовий характер, при гіпертимному – дезадаптація ситуаційна і розвивається в соціальному середовищі; при сенситивному – переважає достатньо стійка психологічна дезадаптація, психоастеничному – стійкий характер та довготривалий латентний період дезадаптації. При шизоїдному типі порушення часто приховані, але стійкі, при істероїдному і епілептоїдному – найчастіше спостерігається поведінкова дезадаптація з її високою інтенсивністю, також при епілептоїдному типі вона має стійкий характер. При нестійкому типі акцентуації характеру проявляється стійка дезадаптація переважно у соціальній сфері.

Зарубіжні та вітчизняні вчені запропонували низку підходів до розуміння феномену культури: філософський В.Келле і М.Ковальзон, Ю.Резник, діяльнісний М.Радовель і Г.Денисова, Р.Драч і антропологічний Д.Гирц, Дж.Томпсон.

З метою уточнення структури соціальної дезадаптації ми провели дослідження з використанням тесту соціальної адаптації К.Роджерса, експрес-діагностики рівня соціальної ізольованості особистості Д.Рассела та М.Фергюссона, методу контент-аналізу твору за темою «Можливості самореалізації в новому соціокультурному просторі», з молодими людьми, учасниками проекту ГО Молодіжна Альтернатива в листопаді-грудні 2017 року. Проведений аналіз даних дослідження соціальної адаптації- дезадаптації вимушено переселеної молоді (архітектори, художники) дає підстави зробити висновок не тільки про можливість, потреби та виклики суспільству, а й дозволив виділити в структурі дезадаптації соціокультурний і самореалізаційний компоненти. Найбільш значущими викликами, що підвищують стан соціальної дезадаптації молоді, за результатами дослідження, є стереотипи, розірвані стосунки із родинами, із друзями, відсутність професійних зв'язків та пасивність самої молоді. За даними дослідження, лише такі можливості сприяють успішній адаптації тимчасово переміщеної молоді: інтеграція, новий погляд на звичні речі, працевлаштування, отримання статусу, можливості обміну досвідом та власними напрацюваннями, участь у фестивалях, семінарах, комунікативних тренінгах, програмах національних обмінів, що надає можливості для знайомств, ознайомлення з традиціями, культурою регіону. Для більшості переселенців найбільш успішною стратегією адаптації є стратегія інтеграції, в процесі якої відбувається як збереження колишніх етнокультурних особливостей, так і освоєння нових норм, цінностей, зразків поведінки нової культури.

У процесі міжкультурних контактів виявляється величезна різниця між тим, як сприймаються одні й ті ж цінності людьми різних культур. Усвідомлення цінностей своєї культури настає лише при зустрічі з представниками інших культур, коли відбувається взаємодія різних культур і виявляються відмінності в їх ціннісних орієнтаціях. Саме в цих випадках виникають ситуації нерозуміння, розгубленості, безсилля і роздратування, що викликають почуття образи, злості, відчуження, образи.

Вибір інтеграції як найбільш успішного варіанта адаптації на особистісному рівні буде визначатися актуалізацією потреб вищого рівня – потреб у самоповазі і самоактуалізації. Потреба в самоактуалізації – це прагнення до максимально повної реалізації особистістю своєї соціальної сутності, своєї корисності суспільству, максимально повного розкриття і опрідметнення своїх здібностей у різній соціальній діяльності. Одним з найважливіших шляхів прояву потреби в самоактуалізації для переселенців є професійна діяльність.

Втративши у ході вимушеного переїзду житло, значну частину нажитого майна, переселенці зберігають єдиний капітал – професійні знання, вміння і навички.

Дослідниця С. Кренке [19] з'ясувала, що юнаки та дівчата по-різному оцінюють одні і ті ж самі стресові ситуації. Так, дівчата оцінюють ці ситуації як в чотири рази більше загрозливі, ніж юнаки того ж віку. Вони описують одну й ту ж саму проблему як складнішу, і навіть після того, як ситуація завершилася, продовжують думати про неї. Автор зазначає, що незалежно від типу проблеми дівчата звертаються до неї негайно, частіше говорять про неї зі значущими іншими і зазвичай намагаються вирішити конфлікт з тією людиною, з якою він пов'язаний. Юнаки такої активності не демонструють, в ситуацію втягуються не так сильно, намагаються впоратися зі стресом самотійно, більш легко забувають про проблему [20].

Коли навколишній світ перестає бути зрозумілим, починається пошук того, що допомогло б відновити його цілісність і впорядкованість, захистило б від труднощів. За цих обставин дедалі більше людей (навіть молодих) починають шукати підтримку в перевірених часом цінностях свого етносу, які в даних обставинах виявляються більш надійними і зрозумілими. Результатом стає посилення почуття внутрішньогрупової єдності і солідарності. Через усвідомлення своєї приналежності до етносів люди прагнуть знайти вихід зі стану соціальної безпорадності.

Молодь як соціальна група, в широкому розумінні субкультура, яка має свої особливості стану та освоєння культури [2, с.166]. І ця субкультура на кожному етапі розвитку суспільства об'єднує та розвиває досвід попередніх поколінь, інтегруючи його, що позитивно впливає на соціальний прогрес. Слід визначити, що основною функцією молоді є трансформація соціокультурної спадщини з минулого в майбутнє на тлі метаморфоз розвитку суспільства. Так, тимчасово переміщена молодь є ресурсом для всіх регіонів країни, який об'єднує всі компоненти соціальної системи для її подальшого формування та успішного подальшого розвитку.

Отже, ми можемо зробити висновок, що успішна адаптація – це процес входження в нову культуру, а не асиміляцію з нею. Такий процес полягає у поступовому засвоєнні зразків поведінки, норм та її цінностей. Проблеми соціокультурної адаптації тимчасово переміщеної молоді постають перед нами у вигляді ключових питань регулювання розвитку регіонів. Економічна та інтелектуальна віддача людських ресурсів тим вища, чим вищий рівень соціальної адаптації до нових умов життя. Успішна адаптація можлива лише за умови підтримки свого безпосереднього оточення.

Перспективи подальшого дослідження можуть полягати в інтеграційних дослідженнях структури соціальної дезадаптації особистості на сучасному етапі розвитку українського суспільства та розширення наукового статусу цієї структури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Актуальні питання теорії та практики соціальної роботи: навчально-методичний посібник [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.luguniv.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/362/1/kniga.pdf>
2. Борінштейн Є.Р. Особливості соціокультурної трансформації сучасного українського суспільства: Монографія / Є. Р. Борінштейн – Одеса «Автоспінт», 2004.-400 с.

3. Варламова А. Я. Школьная адаптация / А. Я. Варламова. - 2-е изд., перераб. и доп. — Волгоград: Изд-во ВолГУ, 2011. — 204 с.
4. Водопьянова Н. Е. Психодиагностика стресса / Н. Е. Водопьянова — СПб.: Питер, 2009. — 336 с.
5. Волкова В. Соціально-педагогічна робота з сім'ями, що опинилися у складних життєвих обставинах / В. Волкова, К. Глушкова // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. — 2013. - №3. — С. 33 – 37.
6. Заславська Т.І . Трансформационный процесс в России: социокультурный аспект // Социальная траектория реформируемой России: Исследования Новосиб. социол. школы / Отв. ред. Т. И. Заславская, З. И. Калугина. – Новосибирск: Наука, 1999.
7. Злобіна О., Тихонович В. Суспільна криза і життєві стратегії особистості / О. Злобіна, В. Тихонович – К.: Стило, 2001. – 238 с.
8. Кон И. Психология ранней юности / И. Кон. – *Просвещение*, 1989. – 256 с.
9. Кьеркегор С. Наслаждение и долг / С. Кьеркегор // Перевод с датского П. П. Ганзена. – 3-е издание. – К.: AirLand, 1994. – 504 с.
10. Подпоринова Н. Н. Социальная адаптация мигрантов к социокультурной среде региона [Электронный ресурс] // Н. Подпоринова. – Режим доступа: <http://www.dissercat.com/content/sotsialnaya-adaptatsiya-migrantov-k-sotsiokulturnoi-srede-regiona#ixzz58cVgPsIH>
11. Росс Л., Нисбетт Р. Человеческая ситуация. Уроки социальной психологии / Л. Росс, Р. Нисбетт // Пер. с англ. В. В. Румынского под ред. Е. Н. Емельянова, В. С. Магуна — М.: Аспект Пресс, 1999. — 429 с.
12. Снетков В. М. Человек и личность — конфликт развития // Психологические проблемы самореализации личности. Вып. 7 / Под ред. Л. А. Коростылевой. — СПб.: СПбГУ, 2003—С. 52
13. Стефаненко Т. Г. Методы подготовки к межкультурному взаимодействию // Стефаненко Т. Г., Шлягина Е. И., Ениколопов С. Н. Методы этнопсихологического исследования. М.: Изд-во Моск. ун-та, 1993. С. 55-78.
14. Фрейнкман-Хрусталева Н. С., Новиков А. И. Эмиграция и эмигранты: История и психология / СПб. гос. акад. культуры. СПб.: Б. и., 1995. 153 с
15. Харченко Н. Різноманітність аспектів бідності: спроба соціологічного аналізу / Н. Харченко // Наукові записки НаУКМА. – 1999. – Т. 7. – С. 38-49.,
16. Энциклопедія Кирила та Мефодія [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.encyclopedia.ru/cat/megaonline/detail/435/>.
17. Monat A., Averill J. R., Lazarus R. S. Anticipatory stress and coping reactions under various conditions of uncertainty // *Journal of Personality and Social Psychology*. 1972. Vol. 24..
18. Park R. E. Human migration and the marginal man // *American journal of sociology*. – 1928. – С. 881-893
19. Seiffge & Krenke I. (1995). *Stress, Coping and Relationships in Adolescence*. Lawrence Erlbaum Ass. Inc., Publishers.]
20. Taylor, Shelley E. *Health Psychology*. McGraw_Hills, Inc. 1995 Vol. 21, p181

PROBLEMS OF MALADJUSTMENT TEMPORARILY DISPLACED YOUTH OF UKRAINE IN MODERN SOCIOCULTURAL CONDITIONS

Iryna Orlenko

*South Ukrainian national pedagogical University of K. D. Ushinsky
Staroportofrankovskaya str. 26, Odesa, 65000, Ukraine
ptichka.net@i.ua*

The article analyzes transformation processes of the transformation of political, economic and sociocultural conditions of modern development of the state, connected with the change of the territorial integrity of Ukraine. Shows the appearance of a certain contingent of people who face the difficulties of adapting to a new environment geographically forced. The most vulnerable, in the category of temporarily displaced persons are young people.

So, the purpose of this article is to identify contemporary socio-cultural problems of displaced youth in Ukraine.

It is established that social adaptation is the process of interaction of a person or social group with the social environment; includes uptake of norms and values of the environment in the process of socialization, and the changing environment in accordance with the new conditions and goals. Violation of adaptive abilities of man leads him to disfunction young in various activities of life. Social exclusion and psychological act as a source of disfunctionality of the personality, reflecting the social and cultural problems of society. The article analyzes the following components of the structure of maladjustment and as a sociocultural and self-realisation.

Problems of adaptation of internally displaced young people brought before us in the form of key regulatory issues on the development of regions. You should determine what the primary function of the youth is the transformation of the socio-cultural heritage of the past to the future amid the metamorphoses of the development of society. Economic and intellectual impact of human resources is higher, the higher the level of social adaptation to new conditions of life. Found that internally displaced young people is a resource for all regions of the country, which unites all components of the social system for its further successful formation and further development.

Key words: social adaptation , disadaptation, social and cultural problems of temporarily displaced youth, structural components of maladjustment.